

Participatieverslag – Kadernota Erfgoedprogramma

Naam project: Kadernota voor Omgevingsprogramma gemeente Zutphen – Erfgoed 2026

Naam opdrachtnemer: Marlies van Ravenswaaij

1. Basisgegevens

a) Vorm van participatie:

- ☐ (Online) Bewonersbijeenkomst
- ☐ Inloopspreekuur
- ☐ Keukentafelgesprekken
- ☐ Online consultatie (bijv. vragenlijst)

- ☐ Panel-/klankbordgroep
- ☐ **Anders, namelijk: bijeenkomst Erfgoedorganisaties**

b) Trede participatieladder:

- ☐ Raadplegen
- ☐ **Adviseren**
- ☐ Coproduceren
- ☐ Meebeslissen

c) Betrokken doelgroep(en):

- ☐ Inwoners, namelijk (straten, groepen wijk):
- ☐ Ondernemers
- ☐ **Maatschappelijke organisaties**
- ☐ Jongeren

- ☐ Ouderen
- ☐ wijk/buurtorganisatie: ...
- ☐ **Anders: erfgoedorganisaties in de gemeente Zutphen**

d) Aantal deelnemers: 19

2. Opgehaalde input

Dupliceer onderstaande tabel voor ieder thema/onderwerp.

Thema / onderwerp: Kadernota Erfgoedprogramma
Op maandag 23 maart 2026 vond een bijeenkomst plaats met erfgoedorganisaties in de gemeente Zutphen. Zij zijn bevraagd naar hun reactie op de vijf geformuleerde ambities uit de Kadernota. De onderliggende vraag was: (hoe) dragen deze ambities bij aan het behalen van het doel van het erfgoedbeleid?
De aanwezigen onderschrijven de voorgestelde vijf ambities. Er zijn geen extra of overbodige ambities. De groep stelt voor ze gefaseerd aan te pakken en uit te werken. Per ambitie geven de aanwezigen aandachtspunten mee voor de realisatie ervan; deze aandachtspunten staan hieronder opgesomd. Input per ambitie: <u>Het erfgoedlaboratorium nodigt iedereen uit om op vernieuwende wijze historisch onderzoek te doen</u> - Kennis en bronnen uit Zutphen toegankelijk maken via digitale media, verbeteren

- van de websites om informatie te vinden, diensten samenvoegen waar mogelijk
- Jeugd betrekken bij digitaal historisch onderzoek
- Ook aandacht voor oral history en erfgoed van verschillende gemeenschappen die in Zutphen wonen
- Meer publiciteit en werving van studenten voor afstudeerprojecten; studenten 'in huis' faciliteren
- Eigen kennis van 'vernieuwende methoden' op peil houden
- Relatie met fysieke omgeving: link met omgevingseducatie, stadswandelingen actualiseren

Zutphen wordt erfgoedhoofdstad van Gelderland

- 's Gravenhof als kloppend hart van museumkwartier: beleving, uitstraling
- Betrek het heden
- Kansrijk: verbinding met onderwijs (MBO/HBO) rond erfgoed
- Meeste monumenten per m2?
- Samenwerken als organisaties: verhalen vertellen, gezamenlijke programma's, restauratie, musea; denken in mogelijkheden en kansen
- Waak voor massa/overtoerisme
- Bereikbaarheid: parkeren, toegankelijkheid, bewegwijzering, vergroening, autoluwe binnenstad
- Denk groot, begin klein
- Zutphen wordt erfgoedhoofdstad van Nederland?!

Erfgoed staat aan de basis van ruimtelijke ontwikkelingen

- Goed dat erfgoed een actieve rol heeft bij de start van ruimtelijke initiatieven
- Goede voorwaarden zijn essentieel: loketten combineren, processen zo eenvoudig mogelijk, rol en taak EAR en RKC aanscherpen, tempo omhoog, voldoende ambtelijke capaciteit, duidelijke richtlijnen voor organisaties/eigenaren
- Gebiedsbiografie is kansrijk: holistisch beeld, erfgoed is de basis van leefbaarheid en betrokkenheid bij een plek, verhalen kunnen ook dienen als inspiratie (i.p.v. gebouwde omgeving).
- 'Gebiedsbiografie' is niet voor iedereen begrijpelijke term, zorg voor diversiteit en toegankelijkheid
- Niet alleen erfgoed vanaf de start betrekken, ook inwoners
- Denk breed: ga de gemeente in, ga de wijken in, ook buiten de binnenstad
- Is erfgoed leidend of volgend bij ontwikkelingen? Voorbeelden: bibliotheek, Koelhuis, Noorderhaven, Deventer, Rees, Baltische staten

Via gebiedsbiografieën inventariseren we niet-beschermd erfgoed in de hele gemeente

- Leg goed uit waarom we dit doen: verhalen ophalen
- Laat geld niet opgaan aan techniek etc.
- Gebruik zo'n biografie niet als stok om ontwikkelingen te stoppen
- Zorg voor meerstemmigheid: verhalen van arbeiders, inwoners, jongeren, post-'65 en wederopbouwperiode, alle wijken
- Start wijkteams binnen historische vereniging
- Zet ook straatnamen op de kaart, denk aan namen die verwijzen naar oude functie, waterloop etc. Soms kan je al heel veel vertellen over één straat, zoals de Weg naar Laren en Noordveen

- Geef eigenaren monumentenschildjes zodat zichtbaar wordt dat er veel waardevolle gebouwen zijn

Bouwhistorische informatie wordt vastgelegd bij aanpassingen aan een gebouw

- Zichtbaar maken, kennis delen, belang van onderzoek uitleggen
- Informatie goed toegankelijk maken, bijvoorbeeld via de Layer-app
- Laat details en vakmanschap zien aan eigenaren en eventueel toeristen waar dat kan
- Iedereen die bouwhistorisch onderzoek doet of laat doen (zoals eigenaren, gemeente en erfgoedorganisaties) zou de resultaten kunnen delen
- Organiseer een héél laagdrempelig loket zodat een erfgoedambtenaar snel en op locatie kan adviseren
- Wanneer wel of niet informatie vastleggen of onderzoek verplichten? Bij monumenten, ook bij niet-beschermde panden, bij bouwhistorische verwachting? Iedereen moet het willen
- Zorg voor extra capaciteit om tempo te kunnen maken en integraal samen te werken binnen de gemeente t.a.v. beleid, onderzoek, advies en vergunningverlening
- Monumentenwacht en RCE kunnen eigenaren helpen
- Zijn er subsidiemogelijkheden?
- Ook relevant voor ondernemers en winkeliers?
- Vergeet niet wederopbouw-gevelkunst en kleurhistorisch onderzoek
- Ook bewoningsgeschiedenis en verhalen zijn interessant

3. Duiding

De tekst van de Kadernota is voor elk van de ambities aangescherpt op basis van de reacties vanuit de bijeenkomst. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen reacties op de kaders en ambities zelf -die passen in de Kadernota- en reacties op de uitvoering ervan. Deze laatste krijgen een plek in het Omgevingsprogramma Erfgoed, waarin de ambities concreet worden uitgewerkt.

In onderstaand schema zijn de opmerkingen en suggesties geclusterd en is aangegeven hoe deze is of wordt verwerkt.

Ambitie en opmerkingen	Hoe verwerkt
<i>Erfgoedlaboratorium</i>	
Gegevens digitaal ontsluiten	Aangescherpt in Kadernota op 2 plekken
Oral history inzetten	Niet aangepast, want is al een doel
Eigen kennis van vernieuwende methoden	Nemen we mee voor het interne proces
Relatie met fysieke omgeving	Niet aangepast, want dat zien wij als de kern van het Erfgoedprogramma
<i>Erfgoedhoofdstad</i>	
Museumkwartier	Nemen we mee bij ontwikkelingen en/of bij Erfgoedprogramma

Heden betrekken	Dat is wat ons betreft de schatkist waar iedereen uit kan putten
Onderwijsinstellingen	Staat in Kadernota
Meeste monumenten per m2?	Mooi feit voor in het Erfgoedprogramma
Samenwerken	Als disciplines werken we 'intensief samen' toegevoegd aan Kadernota
Massatoerisme en bereikbaarheid	Is toekomstige uitvoering
<i>Erfgoed aan de basis</i>	
Loketten, processen, tempo, capaciteit, richtlijnen	Werken we uit in het Erfgoedprogramma
Gebiedsbiografie: holistisch, immaterieel, inwoners, alle wijken	Hoe is uitvoering, filosofie in lijn met Omgevingswet en -programma
Erfgoed leidend of volgend	Verschillende gradaties van erfgoedsturend ontwikkelen gaan we onderzoeken voor het Erfgoedprogramma. Dan verzamelen we ook voorbeelden, ervaringen en we gaan evalueren, op basis van de afzonderlijke ontwikkelingen en omvang van de opgave.
<i>Gebiedsbiografieën</i>	
Gebiedsbiografieën	Aangevuld Kadernota: Niet ad hoc maar gestructureerd voor de hele gemeente
Geld opgaan aan techniek	Uitvoering
Gebruik een biografie niet als stok om ontwikkelingen te stoppen	Inderdaad! Erfgoed zien we niet als hinder, maar als kans
Meerstemmigheid & wijkteams binnen HVZ	bedoelen we ook, graag trekken we samen op in de uitwerking t.b.v. uitvoering (net als wijkteams)
Straatnamen	goede tip, past goed in beleid
Monumentenschildje	uitvoering
<i>Bouwhistorie</i>	
Onderzoek is nu niet verplicht, in welke gevallen wil je dat dan verplichten. Heldere criteria/voorwaarden, zodat een eigenaar weet wat ie kan verwachten, wel belangrijk	Aan kadernota toegevoegd: En op basis van welke criteria'
Goed toegankelijk (bouwhistorisch en kleurhistorisch onderzoek)	Worden ontsloten op diverse manieren, bijvoorbeeld via publicaties online en zo mogelijk ter plaatse.
Op locatie adviseren	Goede tip, uitvoering
Extra capaciteit	Goede tip, uitvoering
Monumentenwacht	Goede tip, uitvoering
Subsidiemogelijkheden	Goede tip, uitvoering
Bewoningsgeschiedenis, kennisdelen, zelf onderzoek door eigenaren en erfgoedorganisaties	In lijn met kennisdeling. Kadernota aangescherpt: samen optrekken met lokale deskundigen en eigenaren van gebouwen.

4. Terugkoppeling

Het participatieverslag wordt verstuurd aan de aanwezigen op de bijeenkomst en als bijlage bij het raadsvoorstel gevoegd. De aanwezigen worden geïnformeerd over vaststelling van de Kadernota en worden uitgenodigd om in de volgende fase (ontwikkeling van het Erfgoedprogramma) opnieuw mee te denken.